

Utrikesutskottets betänkande

1984/85:5

om insyn och samråd rörande krigsmaterielexport (prop. 1984/85:82)

Propositionen

I propositionen lämnas förslag om inrättande av en rådgivande nämnd för krigsmaterielexportfrågor. Därutöver redovisas åtgärder för att ge en mer öppen offentlig redovisning av den svenska krigsmaterieexporten.

Bakgrund

I Sverige råder ett generellt förbud mot export av krigsmateriel. Dispens från förbudet kan beslutas av regeringen i enlighet med av riksdagen fastlagda riktlinjer (prop. 1971:146, UU 21, rskr 343 och prop. 1981/82:196, UU 26, rskr 345). Beslut i ärenden rörande utförsel i mindre omfattning eller där dispensfrågan eljest inte är av större vikt avgörs dock av det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden som gäller utrikeshandelsfrågor. Beredningen av ärendena sker inom krigsmaterielinspektionen.

Dispensprövningen innebär en grannlaga uppgift. Särskilt svårt är det ibland att bedöma olika länders stabilitet på något längre sikt. Det är ogörligt att med målsättningen att möjliggöra en viss reglerad export utforma reglerna för dispens så att varje tveksamhet i tillämpningen undanröjs. Mot denna bakgrund har det i skilda sammanhang ifrågasatts om man inte borde inrätta en parlamentarisk nämnd med beslutande eller rådgivande funktion vid dispensprövning i krigsmaterielexportärenden. Därtill har understrukits önskvärdheten av att åstadkomma vidgad information och öppenhet rörande den svenska exporten av krigsmateriel.

Enligt 10 kap. 6 § regeringsformen (RF) skall regeringen i alla utrikesärenden av större vikt överlägga med utrikesnämnden före avgörandet, om det kan ske. Vissa utförselärenden är av sådan vikt att denna bestämmelse är tillämplig. I enlighet med vad som anförts i den proposition som ligger till grund för den nu gällande lagen (1982:513) om förbud mot utförsel av krigsmateriel, m. m. (prop. 1981/82:196) gäller som handlingsmönster att regeringen fortlöpande skall inhämta utrikesnämndens råd i frågor om länderval, samarbetsavtal med andra länder avseende gemensam utveckling och produktion av krigsmateriel samt även i övrigt i ärenden av principiell innebörd, dit även räknas frågor som rör export i större omfattning.

Riksdagens kontroll över handläggningen av utförselärendena utövas framför allt genom konstitutionsutskottet. Riksdagen har också andra kontrollmöjligheter. En kontroll och insyn i vidaste mening sker vid behandlingen i riksdagen av regeringens propositioner m. m. och i samband

med frågor och interpellationer. Också genom utrikesutskottets behandling av vapenexportfrågor bl. a. på grundval av motioner i ämnet utövas kontroll och insyn.

Ärenden om utförsel av krigsmateriel liksom upplåtelse eller överlåtelse av licensrättigheter kringgärdas av sekretess. Sekretessen motiveras framför allt av utrikespolitiska skäl.

Mot bakgrund av den ordning som gäller för krigsmaterieltillverkares och försäljares redovisning av tillverkning och/eller försäljning av krigsmateriel sammanställer krigsmaterielinspektionen på årsbasis en total redovisning av tillverkning och försäljning av svensk krigsmateriel. Insamlingen, bearbetningen och sammanställningen av uppgifterna brukar vara klar fyra till fem månader efter kalenderårets slut.

Det fullständiga material som då föreligger redovisas i olika kommenterade tabeller av krigsmaterielinspektören i en årsberättelse. Uppgifterna omfattas till stor del av sekretess.

Offentligt redovisas dels den sammantagna krigsmaterielexportens värde per kalenderår och dess förhållande till värdet av den totala svenska exporten, dels krigsmaterielexportens relativa fördelning på varuslag efter sex huvudområden av vilka det största är "Vapen och ammunition för militärt bruk".

Statistiska centralbyrån publicerar exportstatistik på krigsmaterielområdet inom ramen för utrikeshandelsstatistiken. På grund av olika redovisningsprinciper, vissa begränsningar och olikheter mellan krigsmaterielförteckningens och den s. k. SITC-nomenklaturens (summeringar av olika statistiska nummer) definitioner är värdena enligt krigsmaterielinspektionens statistik och statistiska centralbyråns inte alltid desamma. Detta gäller också för rubriken "Vapen och ammunition för militärt bruk" (SITC 95), som av centralbyrån redovisas med värdeuppgifter månadsvis och med fördelning på länder.

Förslag om att inrätta *en parlamentarisk rådgivande nämnd* framfördes för första gången av 1969 års krigsmaterielexportutredning (SOU 1970:63).

Förslaget avvisades i den efterföljande propositionen (prop. 1971:146). Föredraganden åberopade därvid bl. a. konstitutionella skäl och menade att utrikesnämnden enligt hans mening var rätt forum för samråd i enskilda krigsmaterielexportärenden.

Riksdagen hade inga erinringar mot dessa uttalanden. Utrikesutskottet förutsatte att viktiga frågor av utrikespolitisk natur som aktualiseras i samband med ärenden rörande svensk krigsmaterielexport blir föremål för samråd med utrikesnämnden (UU 1971:21, rskr 343).

Den krigsmaterielexportkommitté som år 1979 på begäran av riksdagen fick i uppdrag att se över 1971 års riktlinjer för svensk export av krigsmateriel berörde också frågan om parlamentariskt samråd i sitt betänkande Svensk krigsmaterielexport (SOU 1981:39).

Kommittén pekade på den grannliga uppgift som tillståndsprövningen

ofta innebär samt erinrade om att riksdagen i samband med sin hemställan om en översyn av 1971 års riktlinjer slagit fast att utrikesnämnden borde kunna fylla funktionen av samrådsorgan i vapenexportfrågor av mera betydande utrikespolitisk räckvidd. Det fanns för kommittén ingen anledning att ifrågasätta denna ståndpunkt. Kommittén kunde konstatera att regeringen under åren hört utrikesnämnden i vissa vapenexportärenden. Kommittén föreslog emellertid att regeringen fortlöpande skulle inhämta utrikesnämndens råd i frågor om länderval, samarbetsavtal avseende gemensam utveckling och produktion av krigsmateriel samt även i övrigt i större ärenden av principiell innebörd.

I en socialdemokratisk motion (1981/82:2490) i anslutning till den tidigare nämnda prop. 1981/82:196 med förslag till nu gällande lag om förbud mot utförsel av krigsmateriel m. m. framhölls att det genom den nya utformningen av lagstiftningen om vapenexportärenden skulle komma att bli fler ärenden som skall prövas av regeringen. Motionärerna ifrågasatte mot denna bakgrund om utrikesnämnden med sin alldeles speciella ställning – att vara ett samrådsforum i viktiga utrikespolitiska spørsmål – skall åläggas uppgifter som i vissa avseenden liknar styrelsens för en statlig myndighet. Ett annat skäl till tveksamhet angavs vara nämndens särskilda sammansättning.

Enligt motionärernas mening borde man i stället låta en lekmananämnd under regeringen anförtros de uppgifter som enligt propositionen skulle ombesörjas av utrikesnämnden. Motionärerna ansåg det på grundval av det föreliggande materialet inte möjligt att lägga fram ett alternativt förslag utan förordade ett förnyat utredningsarbete med angiven inriktning.

Utrikesutskottet framhöll i sitt betänkande (UU 1981/82:26) att det är angeläget att regeringen i den ofta ömtåliga prövningen av krigsmaterielexport till enskilda länder har tillgång till ett samrådsforum med bred politisk förankring. Utrikesnämnden har självfallet i först hand andra och från krigsmaterielexporten artschilda uppgifter. Eftersom nämnden redan vid olika tillfällen utnyttjats för det angivna syftet och en nyligen avslutad utredning inte ansett sig vilja föreslå någon annan lösning, fann utskottet det rimligt att regeringen gavs möjlighet att på ett mer regelbundet sätt än hittills inhämta nämndens mening i krigsmaterielexportärenden av större vikt. När detta förfarande prövats en tid borde – enligt utskottet – en utvärdering av erfarenheterna kunna ske.

Utrikesutskottet ansåg det också angeläget att den svenska vapenexporten så långt gällande sekretessregler medger redovisas offentligt.

En *särskild arbetsgrupp* inom utrikesdepartementets handelsavdelning har haft i uppdrag att undersöka förutsättningarna för olika modeller för parlamentarisk insyn och samråd i frågor som rör krigsmaterielexport.

För att vidga insynen och åstadkomma ökat samråd i frågor som rör krigsmaterielexport föreslår arbetsgruppen att en rådgivande nämnd inrättas där ledamöterna utses på parlamentarisk grund.

Med hänsyn till att vissa ärenden – även om en rådgivande nämnd inrättas –

måste bli föremål för överläggningar med utrikesnämnden, föreslår gruppen en viss koppling till utrikesnämnden som bör komma till uttryck därigenom att ledamöterna utses efter förslag av de partier som är företrädare i utrikesnämnden.

För att bredda den allmänna debatten och samtidigt förse riksdagen med en samlad information föreslår arbetsgruppen att regeringen varje år lämnar riksdagen en skriftlig redogörelse för den svenska krigsmaterielexporten.

Slutligen föreslår gruppen att vissa uppgifter ur krigsmaterielinspektörens årsberättelse till regeringen vilka hittills inte varit tillgängliga publiceras offentligt.

Förslaget

Det framhålls i den föreliggande propositionen att en del av de ärenden som nu görs till föremål för överläggningar med utrikesnämnden utan att grundlagen kräver detta lämpar sig mindre väl för samråd i detta forum.

Det förefaller mera ändamålsenligt att åstadkomma ett särskilt samrådsforum för behandling av enskilda exportärenden. Ett sådant samrådsforum kan tillskapas genom inrättandet av en rådgivande nämnd för krigsmaterielexportfrågor. I propositionen förordas därför att en sådan nämnd inrättas.

Tillskapandet av en rådgivande nämnd får självfallet inte medföra att ett nytt organ inrättas vid sidan av utrikesnämnden med samma funktion som denna såvitt avser krigsmaterielexportärenden. Istället bör tillkomsten av en rådgivande nämnd kunna innebära dels att omfattningen av ärenden som bör göras till föremål för ökat samråd breddas, dels att utrikesnämnden i förhållande till vad som nu gäller kan avlastas vissa ärenden. I enlighet med vad som tidigare har sagts råder f. n. den praxis att regeringen inhämtar utrikesnämndens råd i frågor om länderval, samarbetsavtal med andra länder avseende gemensam utveckling och produktion av krigsmateriel samt även i övrigt i ärenden av principiell innebörd, inbegripet frågor som rör export i större omfattning. Vissa av dessa frågor kan vara av den arten att de inte innehåller sådana utrikespolitiska implikationer att grundlagen kräver överläggningar med nämnden.

Av det sagda framgår att det i vissa särskilt viktiga ärenden kan krävas dels samråd med en rådgivande nämnd, dels överläggningar med utrikesnämnden. Diskussioner i en rådgivande nämnd kan således i vissa ärenden vara att betrakta som förberedande samråd inför överläggningar med utrikesnämnden. Med hänsyn till att nämnden bör vara oförhindrad att föreslå att ärenden görs till föremål för överläggningar med utrikesnämnden kan samtidigt diskussioner i en rådgivande nämnd föranleda att frågor som eljest inte hade kommit att tas upp i utrikesnämnden anmäls där.

Den rådgivande nämndens uppgift bör vara att lämna de råd i enskilda ärenden som nämnden kan finna påkallade. Härigenom kan synpunkter tillföras den ordinarie beredningsprocessen och underlaget inför regeringens

beslut breddas. I den rådgivande funktionen ligger självfallet att regeringen inte är bunden av nämndens mening. Genom att enskilda ärenden på detta sätt görs till föremål för samråd med nämnden, ges denna fortlöpande insyn i regeringens handläggning av krigsmaterielexportärendena.

För att kunna utföra sin uppgift på ett meningsfullt sätt måste ledamöterna – som arbetsgruppen också har understrukt – besitta erforderlig sakkunskap på det speciella område det här är fråga om. Ärenden som avser vapenexport fordrar ställningstaganden som i hög grad rör Sveriges utrikespolitik, främst den säkerhetspolitiska delen, där skälen som talar för att en viss export tillåts måste vägas mot de utrikespolitiska skäl i övrigt som kan tala emot. Kunskap i dessa ämnen finns företrädd framför allt i utrikes- och försvarsutskotten inom riksdagen. Bl. a. mot denna bakgrund förordas en på parlamentarisk grund tillsatt nämnd. Något krav på att varje ledamot också har uppdrag som riksdagsledamot bör dock inte ställas upp.

Mot bakgrund av kopplingen till samrådet i utrikesnämnden ter det sig – som arbetsgruppen också rekommenderat – lämpligt att en rådgivande nämnd tillsätts efter förslag från de partier som är företrädde i utrikesnämnden. En viss personanknytning till utrikesnämndens ledamöter skulle kunna vara naturlig. Ledamöterna bör utses av regeringen för en tid av tre år. Antalet ledamöter i en rådgivande nämnd bör i enlighet med vad arbetsgruppen förordat uppgå till högst sex.

Lämnande av information och samråd bör handhas och samordnas av krigsmaterielinspektören. Samråd bör ske, förutom i frågor om länderval, om samarbetsavtal med andra länder och om större export- och licensärenden, i övriga ärenden som inte är av rutinkaraktär. I enlighet härmed bör samråd normalt inte ske om kompletterande leveranser och export av reservdelar o. d. Samrådet behöver inte vara begränsat till ärenden i vilka regeringen har att fatta beslut. Undantagsvis bör samråd också kunna ske i ärenden som avgörs av det ansvariga statsrådet.

Samråd bör givetvis inte ske endast i fall då beredningen inom regeringskansliet talar för ett positivt beslut, dvs. meddelande av dispens från det de fall, före överläggningar med utrikesnämnden.

Samråd bör givetvis inte ske endast i fall då beredningen inom regeringskansliet talar för ett positivt beslut, dvs. meddelande av dispens från det grundläggande utförselförbudet, utan även i fall där beredningen givit vid handen att t. ex. en ansökan om utförsel bör avslås.

För att samrådet skall bli verkningsfullt samtidigt som det inte får hindra den snabbhet i beslutsprocessen som ofta är nödvändig, bör sammanträde med nämnden ske relativt ofta, förslagsvis varje månad. I vissa fall kan dock tiden inte medge samråd. I sådana fall bör det vara tillräckligt att nämnden informeras i efterhand.

Nämndens ledamöter och de som kan komma att delta vid nämndens sammanträden måste självfallet vara underkastade tystnadsplikt. Detta följer av gängse regler i sekretesslagen.

Enligt propositionen krävs t.v. inte något tillskott av personal inom krigsmaterielinspektionen för att möta det merarbete som uppstår i form av utökat samråd, kallelser o. d.

Nämnden bör kunna börja sitt arbete den 1 januari 1985. Nämndens uppgifter och organisation bör regleras i en av regeringen utfärdad instruktion.

Propositionen delar arbetsgruppens uppfattning att ett lämpligt sätt att bredda den allmänna debatten och samtidigt förse riksdagen med en samlad information om den svenska krigsmaterielexporten är att regeringen varje år till riksdagen lämnar en redogörelse på samma sätt som i dag sker t. ex. beträffande svenska företags verksamhet i Sydafrika och Namibia.

Härutöver bör det enligt propositionen som komplement till statistiska centralbyråns statistik övervägas huruvida vissa uppgifter ur redovisningen även kan tjäna som underlag för publicering för statistiska ändamål. Fortlöpande bör självfallet ansträngningar göras att så långt det över huvud taget är möjligt vidga öppenheten i fråga om statistiskt material.

Motionerna

I motion 1984/85:230 av Karin Söder och Pär Granstedt (båda c) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om att den i propositionen föreslagna rådgivande nämnden också bör få i uppdrag att ge råd i frågor som rör gränsdragning mellan krigsmateriel och andra varor.

I motion 1984/85:231 av Rune Ångström m. fl. (fp) hemställs att riksdagen avslår proposition 82.

I motion 1984/85:232 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen med ändring av proposition 1984/85:82 uttalar att den föreslagna rådgivande nämnden skall innehålla representanter för samtliga riksdagspartier.

I motion 1984/85:233 av Per Petersson m. fl. (m) hemställs att riksdagen avslår det i proposition 1984/85:82 framförda förslaget om inrättandet av en rådgivande nämnd i krigsmaterielexportfrågor.

Utskottet

Möjligheten att inrätta en parlamentarisk nämnd för krigsmaterielfrågor har som framgå av propositionen framförts vid flera tillfällen under en följd av år. Av konstitutionella skäl har tanken på ett beslutande organ eller ett organ som skulle påverka den författningsenliga kompetensfördelningen mellan regering och riksdag därvid avvisats. Regering och riksdag har när förslaget väckts hänvisat till att utrikesnämnden bör kunna tjäna som

samrådsforum även i frågor som gäller krigsmaterielexport. Så skedde senast när utrikesutskottet i betänkandet UU 1981/82:26 behandlade ett motionsyrkande av innebörd att en lekmannanämnd skulle inrättas. Utskottet ställde sig vid det tillfället dock inte principiellt avvisande till tanken på en nämnd utan föreslog att regeringen under en tid först borde pröva att utnyttja utrikesnämnden för uppgiften, i enlighet med vad som förordats i det då nyss avgivna betänkandet från 1979 års krigsmaterielexportkommitté.

I två av de föreliggande motionerna, nämligen 231 och 233, anförs invändningar mot propositionens förslag om att inrätta en parlamentarisk nämnd. Motion 231 instämmer i att det finns behov av parlamentarisk insyn men befarar att en särskild nämnd bl. a. skall leda till ökad byråkrati. Motion 233 erinrar om de konstitutionella och principiella invändningar som tidigare framförts, bl. a. i proposition 1971:146, mot en parlamentarisk nämnd. Båda motionerna anser utrikesnämnden vara till fyllest för den avsedda samrådsuppgiften.

Utskottet konstaterar att den föreslagna nämnden endast skall ha rådgivande karaktär. Som framgår av propositionen skall nämnden inte utses av riksdagen. Den innebär ingen ändring av riksdagens eller utrikesnämndens författningsenliga roll i dessa frågor. Enligt utskottets uppfattning finns inga konstitutionella invändningar att resa mot en nämnd av detta slag.

Nämnden avses få en parlamentarisk anknytning så till vida att dess högst sex ledamöter skall utses på förslag av de partier som finns representerade i utrikesnämnden. Propositionen erinrar i sammanhanget också om att den för uppgiften erforderliga sakkunskapen finns företrädd framför allt i utrikes- och försvarsutskotten inom riksdagen. Krav på att varje ledamot av nämnden också är riksdagsledamot uppställs inte.

Med den konstruktion för den rådgivande nämnden som regeringen föreslår bör det inte – som befaras i motion 231 – bli fråga om att öka byråkratin i beslutsprocessen. Nämnden bör snarare ses som en praktisk väg att åstadkomma ökad kontroll över och insyn i krigsmaterielexporten, utan att ytterligare belasta utrikesnämnden.

Utskottet får mot bakgrund av vad som ovan anförts tillstyrka regeringens proposition i vad avser inrättande av en rådgivande nämnd.

Motionerna 233 och 231 avstyrks följaktligen.

Nämndens ställning och sammansättning granskas i motion 232. Motionärerna stöder förslaget om inrättande av en rådgivande nämnd men uttalar farhågor för att nämnden inte skall kunna motsvara önskemålet om bestämdare tillämpning, noggrannare prövning, större insyn och ökad öppenhet i frågor om utförsel av krigsmateriel. I motionens yrkande hemställs att den rådgivande nämnden skall innehålla representanter för samtliga riksdagspartier.

Utskottet anser att den föreslagna nämnden fått en med hänsyn till sina uppgifter lämplig utformning. På grund av dess koppling till samrådet i utrikesnämnden finner utskottet det naturligt att dess ledamöter utses på

förslag av de partier som är företrädare i utrikesnämnden. Motion 232 avstyrks därför.

I motion 230 föreslås att den rådgivande nämnden, som motionärerna inte motsätter sig, också bör tilldelas uppgiften att ge råd i frågor som rör gränsdragningen mellan krigsmateriel och andra varor.

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att gränsdragningsproblemen har blivit allt svårare. För att ge råd i dessa avvägningsfrågor förfogar krigsmaterielinspektören och därmed regeringen över ett nyligen tillsatt tekniskt råd, bestående av företrädare för ett antal tekniska och vetenskapliga institutioner (se prop. 1981/82:196, UU 1981/82:26). Prövningen i detta råd bör normalt erbjuda tillräckligt underlag för krigsmaterielinspektörens och regeringens bedömning. Detta bör dock inte hindra att klassificeringsfrågor kan tas upp i den rådgivande nämnden.

Med det anförda torde motion 230 få anses besvarad.

Utskottet har också tagit del av vad som sägs i propositionen om ökad offentlig redovisning av krigsmaterielexporten. Genom den föreslagna redogörelsen till riksdagen tillmötesgår önskemålet om ökad insyn i verksamheten.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med avslag på motion 1984/85:231 och motion 1984/85:233 bifaller propositionens förslag om inrättande av en rådgivande nämnd i krigsmaterielexportfrågor, res. 1 (m/fp)
2. att riksdagen förklarar motion 1984/85:230 besvarad med vad utskottet anför om den rådgivande nämndens uppgifter,
3. att riksdagen avslår motion 1984/85:232 angående den rådgivande nämndens sammansättning m. m. res. 2 (vpk)

Stockholm den 4 december 1984

På utrikesutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Carl Bildt (m), Sture Palm (s), Sture Ericson (s), Margaretha af Ugglas (m), Axel Andersson (s), Sten Sture Paterson (m), Maj-Lis Lööw (s), Bengt Silfverstrand (s), Ivar Virgin (m), Rune Ångström (fp), Bertil Måbrink (vpk), Maj Britt Theorin (s) och Pär Granstedt (c).

Reservationer

1. Rådgivande nämnd

Carl Bildt, Margaretha af Ugglas, Sten Sture Patérson, Ivar Virgin (alla m) och Rune Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 som börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 8 slutar med "anses besvarad." bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte finna några bärande skäl för att ändra den inställning riksdagen tidigare hyst mot inrättandet av organ som skulle kunna äventyra den författningsrättsliga kompetensfördelningen mellan riksdag och regering. Ett införande av en rådgivande nämnd för samråd i krigsmaterielfrågor skulle, enligt utskottets mening, skapa risker i detta hänseende.

Det existerande organet för samråd mellan regering och riksdag i utrikesärenden är utrikesnämnden. Enligt regeringsformen ankommer det på regeringen att samråda med utrikesnämnden före avgöranden i utrikesärenden som anses vara av större vikt. Detta har under senare år inneburit att regeringen föredragit olika krigsmaterielexportärenden av större omfattning eller principiell karaktär för utrikesnämnden.

Den i propositionen föreslagna nämnden kan inte rubba regeringens skyldighet att samråda med utrikesnämnden i ärenden av större vikt vad avser export av krigsmateriel. En naturligare väg för ett breddat samråd i dessa frågor är därför, enligt utskottets mening, en utvidgning av det samråd som sker och enligt regeringsformen måste ske inom utrikesnämndens ram.

Utskottet vill därför förorda, att initiativ tas till en ordning som skulle kunna innebära att vissa av utrikesnämndens ledamöter och suppleanter regelbundet, t. ex. månadsvis, informerades i olika krigsmaterielärenden på det sätt som regeringen föreslagit för den rådgivande nämnden. En sådan ordning skulle vara en naturlig utveckling av det samråd mellan regering och riksdag i viktigare utrikesärenden som regeringsformen föreskriver utan att den författningsrättsliga kompetensfördelningen mellan dessa riskerar att rubbas.

Utskottet får mot denna bakgrund avstyrka propositionen och tillstyrka motionerna 233 och 231. Utskottet förutsätter att även den typ av frågor som berörs i motion 230 kommer att bli föremål för samråd i den form som här föreslagits och anser därmed motionen besvarad.

Till följd av utskottets ställningstagande behöver motion 232 om sammansättningen av en rådgivande nämnd inte föranleda någon åtgärd, varför den avstyrks.

dels att utskottets hemställan i mom. 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med bifall till motion 1984/85:231 och motion 1984/85:233 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om utnyttjande av utrikesnämnden för samråd om krigsmaterielexport.

2. Nämndens sammansättning

Bertil Måbrink (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 som börjar med "Utskottet anser" och på s. 8 slutar med "avstyrks därför." bort ha följande lydelse:

Syftet med den föreliggande propositionen är uppenbarligen att tillfredsställa ett sedan länge känt behov av bredare insyn i vapenexporten. Riksdagen har i sin helhet och genom sina olika organ redan befattning med krigsmaterielexporten. Den fastställer riktlinjer för exporten och kan granska enskilda affärer, även om det rör sig om en granskning i efterhand. I detta arbete deltar riksdagens alla partier. När nu regeringen vill fylla ett tomrum så att en effektiv och brett förankrad granskning skall kunna utövas även i förhand, finns det enligt utskottets mening ingen anledning att inte alla riksdagspartier ges möjlighet att delta även i denna uppgift. Enligt utskottets mening bör därför, såsom framhålls i motion 232, representanter för samtliga riksdagspartier ingå i nämnden.

dels att utskottets hemställan i mom. 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med bifall till motion 1984/85:232 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om nämndens sammansättning m. m.